

Suositus 30/2022
Ehdotus A 1917/UHN
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 30/2022: Nuorten kansallisten ilmastoneuvostojen perustaminen

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 30/2022, joka koskee valiokuntaehdotusta nuorten kansallisten ilmastoneuvostojen perustamisesta, ja katsoo sen neuvoston osalta loppuun käsitellyksi.

Taustaa

Suosituksen sanamuoto on seuraava:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että kuhunkin maahan perustetaan olemassa oleviin rakenteisiin perustuva edustuksellinen nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvosto, joka velvoittaa hallitusta käsittelemään nuorten ehdotuksia ja kuulemaan heitä olennaisissa ilmasto- ja biodiversiteettiä koskevissa päätöksissä ja esityksissä sekä ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston suositukset.

Pohjoismaiden hallitusten vastaus

Tanska

Ilmasto-, energia- ja huoltovarmuusministeriö perusti vuonna 2019 nuorten ilmastoneuvoston. Sen tarkoituksena on toimia nuorten äänenä sekä sitouttaa nuoret suunnittelemaan ilmastopolitiikkaa, jolla pyritään ratkaisemaan kohtaamiamme globaaleja ilmastohaasteita.

Nuorten ilmastoneuvosto pyrkii muun muassa edesauttamaan sitä, että globaali ilmaston lämpeneminen pysyy alle 1,5°C:ssa IPCC:n suositusten mukaisesti. Työnsä kautta nuorten ilmastoneuvoston tavoitteena on vaikuttaa siihen käymällä vuoropuhelua laitosten ja nuorten kanssa ja antaa tietoa nuorten näkökulmista ilmastopolitiikkaan sekä herättää enemmän huomiota ja keskustelua ilmastosta ja sen ongelmista. Neuvosto kerää muun muassa yhteiskunnan nuorilta toimijoilta aloitteita, joiden pohjalta se kehittää suosituksia ja neuvoo hallitusta nuorten kannalta

ajankohtaisilla ilmastopoliittisilla suosituksilla. Nuorten ilmastoneuvosto on antanut suosituksia muun muassa koskien vihreitä maksuja, luonnonvaraisuutta ja luonnon monimuotoisuutta sekä ihmisten käyttäytymistä ja elintarvikkeita. Nuorten ilmastoneuvosto on lisäksi aktiivinen julkisessa ilmastokeskustelussa ja erilaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä ilmastotapahtumissa. Jäsenet nimetään kaksivuotiseksi kaudeksi, ja he tulevat koko Tanskan alueelta, eri koulutuksista ja edustavat erilaisia lähestymistapoja ilmastohaasteeseen. Erityisesti luontokriisin osalta tanskalaiset nuoret ovat käyneet vuoropuhelua muun muassa ympäristöministerin kanssa. Mainittakoon erityisesti nuorten luontokriisikonferenssi, jonka WWF järjesti Christiansborgissa yhteistyössä elintarvikeministeriön kanssa 9. tammikuuta 2020. Konferenssiin osallistuneet 80 nuorta laativat tavoitteet muun muassa luonnonvarojen ja elintarvikkeiden paremmalle käytölle, paremmalle luonnonvarojen hallinnoinnille sekä taloudelle ja rahoitukselle. Nuorten toiveet ja ehdotukset esitettiin ympäristöministerille ja poliittisten puolueiden puheenjohtajille, jotka osallistuivat konferenssiin.

Suomi

Suomessa viranomaiset ovat velvollisia osallistamaan nuoret ja muut erityiset yhteiskuntaryhmät kansallisen ympäristö- ja ilmastopolitiikan valmisteluun. Nuoret vaikuttavat monella tavoin, muun muassa Nuorten Agenda 2030 -ryhmän työn kautta. Ilmasto- ja biodiversiteettisopimusneuvotteluissa nuoret ovat jo jonkin aikaa olleet edustettuina Suomen valtuuskunnissa. Eri nuorisjärjestöt ovat esittäneet tarpeen perustaa nuorille erityinen kansallinen ilmasto- ja luontoneuvosto. Tällä hetkellä käydään keskustelua nuorten kattojärjestön Allianssin kanssa tällaisen neuvoston perustamisesta. Mikäli se perustetaan, mikä vaikuttaa tähänastisten keskustelujen perusteella todennäköiseltä, jäljelle jää kuitenkin tarve osallistaa nuoret jollain tavalla myös keskeisiin ympäristö- ja ilmastoprosesseihin.

Nuorten ilmasto- ja luontoneuvosto voisi esimerkiksi osallistua suunnitteluun, joka koskee nuorten osallistamisen järjestämistä käytännössä. Ilmasto- ja luontoneuvoston jäsenten tulisi neuvoston jäsenyyden kautta saada tietoa demokratiaprosesseista, erityisesti ympäristön kannalta, ja myös paremman käsityksen siitä, miten esim. lain valmistelu, aluesuunnittelu ja poliittisten asiakirjojen laadinta käytännössä tapahtuu. Neuvostolla tulisi myös olla mahdollisuus antaa lausuntoja keskeisistä poliittisista ehdotuksista. Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan nuorten ilmasto- ja luontoneuvosto työskentelee läheisessä yhteistyössä Agenda 2030 -verkoston kanssa. Neuvoston perustamis päätöstä voidaan odottaa viimeistään vuoden 2023 keväällä tai kesällä.

Islanti

Islannissa on vuodesta 2018 toiminut YK:n Agenda 2030:n tavoitteiden parissa työskentelevänuorten neuvosto. Siihen kuuluu yhteensä 12 iältään 12–17-vuotiasta

nuorta, jotka lasten foorumi (Barnaping) valitsee kahdeksi vuodeksi kerralla. Nuorten neuvoston edustajat tulevat eri puolilta Islantia, Reykjavikista ja sen lähialueilta, Stykkisolmurista (länneestä), Akureyrasta (pohjoisesta) ja Hellasta (etelästä). Nuorilla on neuvoston kautta mahdollisuus keskustella viranomaisien kanssa ja vaikuttaa niihin kaikilla YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden osa-alueilla, myös ilmasto- ja biodiversiteettikysymyksissä. Neuvosto kokoontuu varsinaiseen kokoukseen kerran kuukaudessa. Vakituksessa työsuhteessa oleva erityisasiantuntija tekee yhteistyötä neuvoston kanssa, ja neuvosto voi myös pyytää tietoa ja apua pääministerin kanslian työntekijöiltä. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden parissa työskentelevä nuorten neuvosto tapaa Islannin hallituksen kerran toimikaudellaan. Silloin se esittelee ehdotuksensa hallitukselle ja perustelee, miksi se pitää työtä juuri kyseisten asioiden parissa tärkeänä. Suunnitelmissa on, että nuorten neuvosto saa tulevaisuudessa hallituksen kanssa pidettävässä seurantokokouksessa vastauksia siihen, miten ehdotuksia on käsitelty.

Lisäksi neuvosto on esimerkiksi tukenut Islannin YK-liittoa nuorten parissa tehtävässä työssä. Nuorten neuvosto työskentelee nuorten itsensä tärkeinä pitämien asioiden ja hankkeiden parissa, ja nuoret tapaavat eri tahoja ja antavat suosituksiaan järjestöille, laitoksille ja puolueille. Lisäksi nuorten neuvoston edustaja istuu Islannin kestävyysneuvostossa, joka laatii ehdotusta Islannin uudeksi kestävyysvisioksi ja -suunnitelmaksi.

Islannin hallitus rahoittaa myös yhden nuorten ilmastoasioiden edustajan sekä yhden nuorten kestävyysasioiden edustajan. He ovat osa YK:n nuorten valtuuskuntaa ja osallistuvat YK:n alaisuudessa järjestettäviin suuriin kokouksiin. Lisäksi ilmaston puolesta taistelevien nuorten järjestön (Ungir umhverfissinnar) edustajia on osallistunut YK:n vuosittaiseen ilmastokonferenssiin (UNFCCC) ja Bonnissa vuoden aikana järjestettyihin UNFCCC:n neuvotteluihin. Nuorten ilmastojärjestön edustajat osallistuivat myös CBD COP15 -ilmastokokoukseen joulukuussa Pohjoismaiden ministerineuvoston tukemana, ja Islannin hallituksella on suunnitelmissa varmistaa nuorten edustus myös tuleviin CBD COP -ilmastokokouksiin.

Norja

Norjassa nuorisojärjestöjä kuullaan ilmasto- ja ympäristöasioita koskevien isojen prosessien ja globaalien neuvottelujen yhteydessä ja osallistetaan niihin. Ennen luontohuippukokousta, COP15-ilmastokokouksen biologista monimuotoisuutta (CBD) koskevan yleissopimuksen aikana, nuorten lasten ja nuorten järjestöjen valtakunnallinen neuvosto (LNU) otettiin mukaan neuvotteluja edeltävään työhön. Norjalla oli myös nuorison edustaja mukana neuvotteluissa. Edustaja sai konkreettisia tehtäviä ja piti myös alustuksen joulukuussa 2022 Montrealissa pidetyssä COP 15-ilmastokokouksessa.

Ilmastohuippukokouksissa Norjalla on aina mukana nuorisoedustaja neuvotteluvaltuuskunnassa. Nuorisoedustaja on Norjan lasten ja nuorten järjestöjen valtakunnallisen neuvoston (LNU) valitsema ja edustaa sen kaikkia jäseniä. Nuorisoedustaja käy vuoropuhelua neuvottelijoiden kanssa ja tekee ehdotuksia sekä ennen neuvottelua että niiden aikana.

Vastaavasti LNU kutsuttiin osallistumaan nuorisoedustajan kanssa Norjan valtuuskuntaan Tukholman +50 huippukokoukseen, joka järjestettiin kesäkuussa 2022. Tukholman konferenssin 50-vuotisjuhlavuoden teema oli "A healthy planet for the prosperity of all – our responsibility, our opportunity". Nuorisoedustaja osallistui aktiivisesti valmisteluihin ja itse kokoukseen.

Norja priorisoi nuorisoedustajien osallistamista ilmasto- ja ympäristötyöhön ja pitää arvokkaana heidän aktiivisuuttaan globaalien ilmasto- ja luontosopimusten valmisteluissa ja valtuuskunnissa.

Ruotsi

Ruotsissa on vuosina 2020–2022 järjestetty 1–2 kertaa vuodessa nuorten neuvosto, joka keskittyy ympäristöön ja ilmastoon. Nuorten neuvoston kokouksissa eri järjestöjen nuorisoedustajat ovat tavanneet ympäristö- ja ilmastokysymyksistä vastaavan ministerin keskustellakseen muun muassa kestävästä kulutuksesta ja tuotannosta, kunnianhimoisesta ilmastopolitiikasta ja biologisesta monimuotoisuudesta. Neuvostossa keskusteltavat asiat on laadittu ympäristöministeriön, Valtioneuvoston ja kansalaisyhteiskunnan välisen vuoropuhelu- ja kuulemiselimen (NOD) ja Ruotsin nuorisojärjestöjen (LSU) yhteistyössä. Joka kokouksen jälkeen NOD:n kotisivuilla julkaistaan raportti käydystä keskustelusta. Tulos on jaettu myös hallituksen kanslian asianomaisten virkamiesten kanssa.

Nuorten neuvoston jatkosta ei ole tehty vielä päätöstä, mutta nuorten osallistaminen on yhä priorisoitu kysymys, joka on otettu esiin myös muissa yhteyksissä. Osana EU-puheenjohtajakauttaan 2023 Ruotsi on päättänyt ottaa esiin nuorten asiaankuuluvan osallistamisen monenvälisiin prosesseihin EU:n neuvoston kansainvälisessä ympäristöasioiden työryhmässä WPIEI Global (joka seuraa YK:n ympäristöohjelman toimintaa sekä YK:n päätöslauselmien seurantatyötä). Suunnitelmissa on, että globaalin ja kansallisen nuorisoliikkeen nuoria edustajia kutsutaan mukaan, jotta voidaan tiedottaa nuorten asiaankuuluvasta osallistumisesta nuorten näkökulmasta. Toisena esimerkkinä LSU nimeää kansallisia nuorisoedustajia ilmastopimusta ja Pariisin sopimusta koskeviin kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin sekä kansainvälisiin neuvotteluihin biologista monimuotoisuutta koskevasta YK:n yleissopimuksesta. Nuorisoedustajat osallistuvat täysivaltaisesti Ruotsin valtuuskuntiin tarkoituksena varmistaa, että nuorten näkökulma otetaan huomioon päätöksenteossa.

Yhteenveto

Kuten edellä olevasta käy ilmi, kaikkien Pohjoismaiden hallitukset pitävät tärkeänä, että nuorten näkökulmat otetaan huomioon tehtäessä päätöksiä tulevaisuuden ilmasto- ja biodiversiteettikehityksestä. Maat ovat panostaneet nuorten osallistamiseksi yleiseen ilmasto- ja biodiversiteettikeskusteluun ja varmistaneet, että heillä on yhteys viranomaisiin ja prosesseihin, jotka ovat ratkaisevia näiden osa-alueiden tulevaisuuden kehitystä koskeville päätöksille.

Näin ollen katsotaan, että suositukseen on vastattu.

Valiokunnan näkemykset

Nykyään tarvitaan valtavia investointeja siihen, että voimme toteuttaa yhteiskuntiemme vihreän siirtymän koko yhteiskunnan eduksi useiksi vuosiksi eteenpäin. Nuorten ilmastoneuvosto voi tuoda ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikkaan uutta ajattelua ja antaa näkemyksiä tulevaisuuden ratkaisuksi. Nuorten näkemykset ovat tärkeitä ilmastokeskustelussa, koska heillä on uusia näkökulmia ja korkeita ilmastotavoitteita.

Valiokunta panee erittäin tyytyväisenä merkille, että Pohjoismaiden hallitukset ovat valiokunnan kanssa samaa mieltä siitä, että nuorten näkökulmien huomioon ottaminen on tärkeää tehtäessä päätöksiä tulevaisuuden ilmasto- ja biodiversiteettikehityksestä.

Valiokunta tukee Pohjoismaiden hallitusten toimia nuorten osallistamiseksi keskusteluun ilmastosta ja biodiversiteetistä, ja panee merkille, että Pohjoismaiden hallitukset ovat varmistaneet, että nuorilla on yhteys viranomaisiin ja prosesseihin, jotka ovat ilmasto- ja biodiversiteettiasioiden kehityksen kannalta ratkaisevia.

Valiokunta toteaa, että kaikki maat eivät ole perustaneet varsinaista nuorten ilmastoneuvostoa, vaan sen sijaan osallistamista tukevia prosesseja. Valiokunta pitää nuorten virallisten ilmastoneuvostojen perustamista erityisen tärkeänä ja kehottaa, että osallistamisprosesseihin sisällytetään myös nuorten virallisen ilmastoneuvoston perustaminen.

YK:n nuorisoedustajien tavoitteena on vahvistaa nuorten osallistumista, edustusta ja antaa nuorille ääni globaaleissa päätösprosesseissa. Kestävä Pohjola -valiokunta haluaa vauhdittaa sitä, että *kaikki* Pohjoismaat nimeävät ja osallistavat nuorisoedustajia kaikkiin relevantteihin ja tuleviin globaaleihin päätösprosesseihin, jotka koskevat ilmastoa ja biodiversiteettiä.

Pohjolassa 28. kesäkuuta 2023

Johan Andersson (S)
Malte Larsen (S)
Åsa Karlsson (S)
Simon Holmström (HI)
Emma Berginger (MP)

Ola Elvestuen (V)
Lene Westgaard-Halle (H)
Theresa Scavenius (Alt)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)